

— EEN KIJKJE IN DE SCHRIJVERSKEUKEN —

HOEKSTEEN STRUCTUUR

S02 – Structuur – The Hero's Journey

Een mythologisch patroon, teruggebracht tot twaalf bruikbare stappen voor je eigen verhaal.

Dit is onderdeel van de set praktische schrijfhulp van auteur Jurjen Biesbroek – laagdrempelig gereedschap voor beginnende schrijvers, oorspronkelijk bedoeld als zelfhulp voor zijn eigen schrijfontwikkeling.

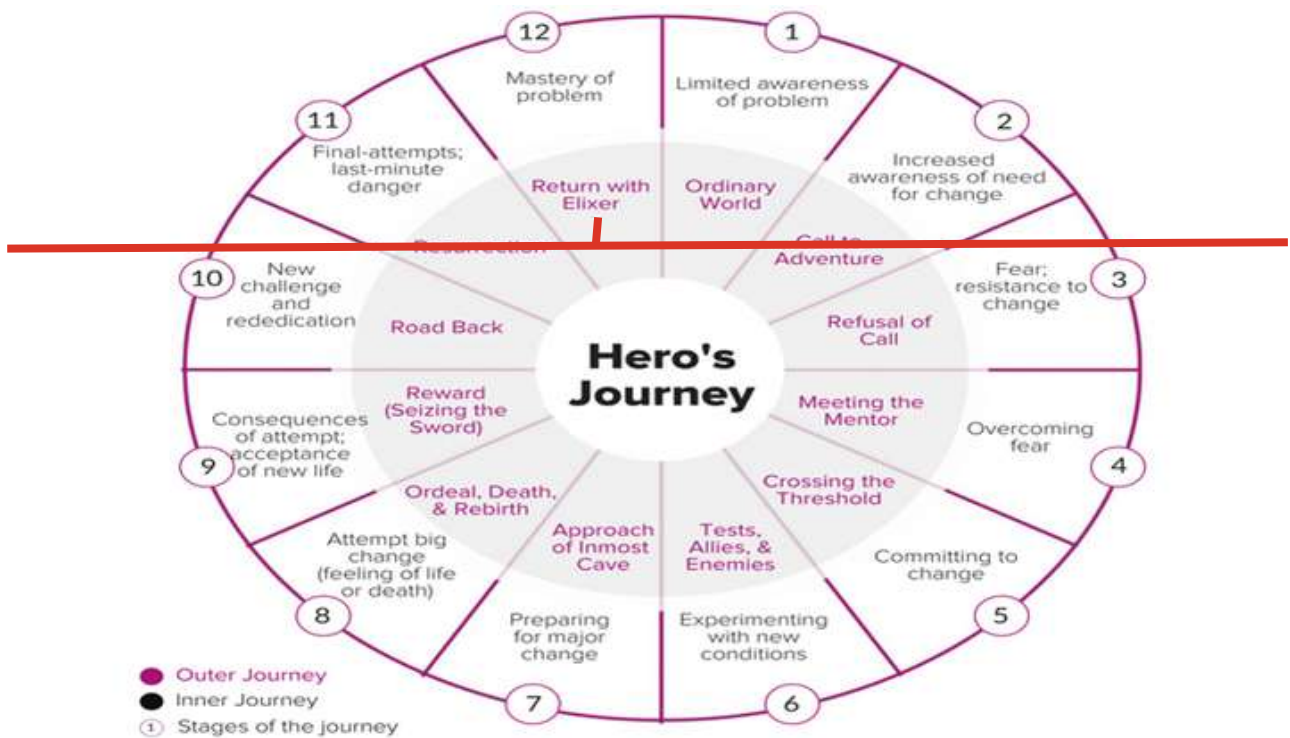
01 Theorie: van monomythe tot schrijfmodel

The Hero's Journey is één van de theoriën die houvast en structuur geeft aan ieder verhaal. Net als de 3-act structuur of Save The Cat. Deze methodes gebruiken allemaal een ander systeem, maar lijken ook deels op elkaar. Als je een dergelijk systeem zou willen gebruiken, dan is het fijn om degene te kiezen die het beste bij je (verhaal) past. Daarom maak ik van alle drie een losstaand document.

De heldenreis werd in 1949 beschreven door mythograaf Joseph Campbell in *The Hero with a Thousand Faces*. Campbell bestudeerde mythen uit uiteenlopende culturen en concludeerde dat ze eenzelfde onderliggend patroon volgen: de monomythe, een term geleend van James Joyce. Zijn model bevatte zeventien fases, gegroepeerd in drie bewegingen: vertrek, initiatie, terugkeer.

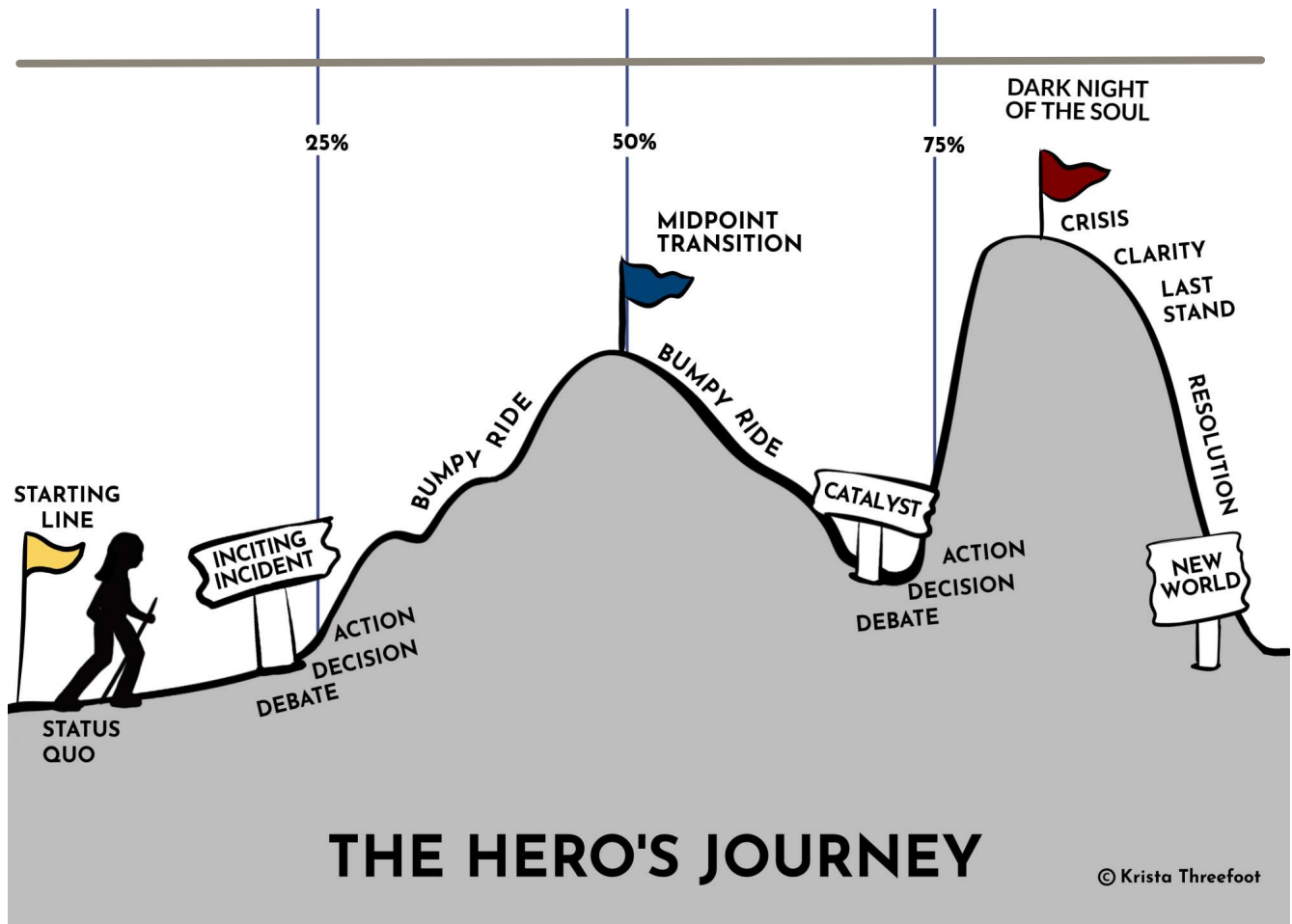
Scenarioschrijver Christopher Vogler maakte het model in 1985 toegankelijk voor de filmindustrie met een intern memo voor Disney, later uitgewerkt tot *The Writer's Journey* (1992). Vogler vereenvoudigde Campbells zeventien fases tot twaalf. Anders dan Save the Cat methode werkt de heldenreis niet met percentages: het model is nadrukkelijk flexibeler van aard, fases mogen worden overgeslagen, herhaald of verschoven.

De reis wordt vaak weergegeven in een cirkelvorm waarin de verschillende stappen duidelijk zijn weergegeven. Het idee is dat de held of hoofdpersoon een ontwikkeling doormaakt tijdens de reis. In de vorm hieronder is duidelijk gemaakt dat het niet alleen om de fysieke reis gaat, maar net zo goed of misschien nog wel meer om de innerlijke reis. Er zijn ook cirkels waarbij het verschil weergegeven wordt tussen wat de held weet / wat zichtbaar is en wat voor de held nog nieuw of onzichtbaar is. Die horizontale lijn heb ik toegevoegd aan het plaatje hieronder (beneden de lijn is de onzichtbare wereld). Als derde wordt voor de herkenbaarheid vaak aangegeven dat de reisdelen 1 t/m 5 overeenkomen met de 1e akte van het 3-aktenmodel. Akte 2 bestaat uit fase 6 t/m 9 en akte 3 zijn dan de resterende fases 10 t/m 12.

De twaalf fases van de heldenreis, verdeeld over vertrek, initiatie en terugkeer.

Ter vergelijking: waar Save the Cat werkt met een strak procentagemodel dat vastlegt wanneer welk beat ongeveer moet vallen, laat de heldenreis die precisie bewust los. Het onderstaande diagram, gebouwd rond het procentagemodel, illustreert dat contrast — het is geen heldenreis-schema, maar het laat zien hoe anders een structuurmodel kan aanvoelen zodra het wél met vaste percentages werkt.

Bron: Krista Threefoot — een procentagemodel, ter vergelijking met de flexibelere heldenreis.

Hieronder loop ik de twaalf fases langs met dezelfde vier vragen als bij de andere structuurhoekstenen: wat weet de lezer al, wat moet dit verhaalelement doen, wat moet jij als schrijver weten, en wat houd je nog achter. Als doorlopend voorbeeld gebruik ik een onderdeel uit mijn boek. Het is nadrukkelijk niet het hele boek, want het gaat over veel meer dan alleen de romance die ik hieronder uitschrijf.

DEEL EEN — HET VERTREK (FASES 1–5)

1. De gewone wereld

De held wordt getoond in zijn vertrouwde, alledaagse omgeving, vóór het avontuur begint.

Dit is het vertrekpunt. De lezer weet nog niets. Maar als schrijver moet je al weten wat er aan dit gewone leven ontbreekt. Je hoeft hier nog niet te vertellen wat deze gewone wereld de held heeft gekost om hem op te bouwen.

In mijn boek zien we Benedicts leven als geoefend, gedisciplineerd spion. Hoe hij te werk gaat, zijn regels, zijn afstand tot mensen, zijn efficiëntie. Voor Benedict is de "gewone wereld" niet vredig maar juist doordrenkt van beroepsmatige waakzaamheid — dat contrast is op zichzelf al veelzeggend.

2. De roep tot avontuur

Een uitdaging of kans die de status quo verstoort.

Als schrijver weet je dat deze roep, hoe onschuldig ook, uiteindelijk alles gaat veranderen. Je geeft nog meer prijs over wie de hoofdpersoon is en waar hij zich prettig bij voelt.

De eerste keer dat Benedict Lila ontmoet is nog niet een expliciete uitdaging ("ga op avontuur"), maar er is al wel een sprankje aantrekkingskracht dat niet binnen zijn regels past. Zijn regels en zijn professionele afstand worden getest. De motieven van Lila zijn onbekend en die laten we nu nog niet zien. Het is nog te vroeg om aan te geven hoe de uitdaging er precies uit gaat zien.

3. Weigering van de roep

De held aarzelt of weigert eerst — uit angst, plicht, of onzekerheid.

De lezer moet al gemerkt hebben dat er iets is veranderd sinds de ontmoeting.

Benedict overtuigt zichzelf ervan dat verder contact puur beroepsmatig is. Deze weigering is geen zwakte, maar noodzakelijk: zonder de eerste weigering zou zijn latere acceptatie te makkelijk, en dus minder geloofwaardig aanvoelen.

Als schrijver ken je de precieze redenering waarmee hij zichzelf voor de gek houdt natuurlijk al. Hoe diep dat zelfbedrog gaat, is nog een geheim voor de lezer.

4. Ontmoeting met de mentor

Een gids of leraar geeft raad, training, of een hulpmiddel.

Benedicts vertrouweling, zijn handler, fungeert als informele mentorfiguur. Ondanks dat Benedict de aantrekkingskracht geheim houdt, lijkt de handler het te doorzien. Hij geeft geen expliciete training, maar vertelt van zijn observaties en hij geeft waarschuwingen,

die Benedict vervolgens deels negeert.

5. Het overschrijden van de eerste drempel

De held verlaat definitief de gewone wereld.

Benedict wankelt tussen plicht en verlangen. Benedict zoekt Lila voor de tweede en derde keer op, ditmaal welbewust. Er is geen weg terug meer naar de discipline van de gewone wereld.

Jij moet als schrijver al weten welke nieuwe "regels" er nu gaan gelden in deze bijzondere wereld. Maar je vertelt nu niets over wat er zal gaan gebeuren als hij de drempel overgaat.

DEEL TWEE — DE INITIATIE (FASES 6–9)

6. Beproevingen, bondgenoten, vijanden

De held wordt getest en leert wie te vertrouwen in de nieuwe wereld.

De lezer weet nu dat Benedict deze bijzondere wereld is binnengegaan. Hij is gevallen voor Lila, de Russische spionne. Die nieuwe wereld is spannend en op een andere manier gevaarlijk. Het gemaskerde bal in Wenen en de dans in de crypte, de dubbelzinnige beleefdheden in de balzaal, de eerste tekenen dat superieuren aan beide kanten scherper opletten dan gedacht. Hij kende al spanning, maar de risico's en gevolgen zullen groter zijn dan eerst. In dit deel ontdekken we wie bondgenoten zijn en wie zich later als bedreiging ontpopt. Wat deze momenten hen uiteindelijk gaan kosten, blijft hier nog geheim.

7. Nadering van de diepste grot

Vorbereiding op de grootste beproeving die nog moet komen.

De opgebouwde intimiteit tussen de twee geliefden en het toenemende risico is inmiddels bekend bij de lezer. De twee spionnen onderkennen dit en beseffen dat ze hun relatie moeten beëindigen voor het te laat is. Maar toch, nog één keer ontmoeten ze elkaar. En dan dreigt die nieuwe wereld hen letterlijk te ontdekken.

Die "diepste grot" is voor Benedict niet een fysieke plek, dat kan in een ander verhaal prima zo zijn, maar hier is dit het moment waarop hij zijn eigen regels definitief moet loslaten.

8. De beproeving

De centrale crisis — vaak een symbolische of letterlijke confrontatie met de dood.

De lezer weet dat het niet zo verder kan. De druk van buitenaf is ondraaglijk geworden. Door hun respectievelijke meerderen moeten ze een gezamenlijke missie uitvoeren waarbij het onmiskenbaar is dat één van de twee het niet zal overleven.

9. De beloning

De held verkrijgt iets waardevols na de beproeving te hebben overleefd.

De lezer vraagt zich af hoe het nu verder moet.

De "beloning" is hier geen trofee, maar een pijnlijk soort zelfkennis en gemis: Benedict, alleen, geconfronteerd met wat zijn discipline hem heeft gekost. Dat is precies het soort ambigue beloning die de heldenreis toestaat — niet elke beloning is aangenaam.

Wat laat Benedict hier definitief los van wie hij dacht te zijn, dat moet je als schrijver weten. En of hij er ooit weer bovenop komt, is voor nu nog een open vraag voor de lezer.

DEEL DRIE — DE TERUGKEER (FASES 10–12)

10. De terugweg

De held begint aan de weg terug, met de beloning stevig vastgehouden.

We weten hoe diep Benedict is gevallen en wat hij is kwijtgeraakt. Lila blijkt na jaren toch niet dood te zijn. Benedict is weer teruggevallen in zijn oude vertrouwde leventje, maar wordt nu abrupt uit zijn slaap getrokken. Het weerzien op het Westbahnhof, vermomd, beheerst — is er dan toch nog de kans om kiezen voor de liefde in plaats van voor zijn land?

11. Opstanding

Een laatste, vaak zwaarste test, waarin de held definitief verandert.

De lezer voelt het aan, dat de definitieve confrontatie nadert. Dit verhaalelement moet laten zien dat de oude Benedict nu definitief moet sterven om de nieuwe versie van hemzelf te kunnen worden.

Benedict en Lila moeten samen op pad om een andere vijand te verslaan. Maar als ze samen willen zijn, dan moeten ze hun meerderen te slim af zijn. Als dat plan lukt, dan zijn ze vrij en zijn ze samen.

Benedict zal dan geen spion meer zijn. Dat leven, alles waarvoor hij opgeleid is en de carrière die hij heeft opgebouwd, moet hij opgeven. Alle schepen achter hem verbranden.

12. Terugkeer met het elixer

De held keert terug naar de gewone wereld met iets dat die wereld ten goede verandert.

Vijf jaar later, Benedict en Lila in de Dordogne. Het "elixer" dat ze meebrengen is geen voorwerp, maar een levenswijze: de liefde tussen hen in plaats van wantrouwen in iedereen en ook de rust in plaats van de waakzaamheid, iets wat hun vroegere wereld hun nooit had kunnen geven.

Wat jij als schrijver moet weten is of dit elixer voelbaar genoeg is voor de lezer, of het contrast met de gewone wereld van fase 1 scherp genoeg is.

02 Zoek je eigen voorbeeld

Niet elk verhaal hoeft alle twaalf onderdelen exact te doorlopen. Het is juist een vrij en flexibel instrument. Wat wel kan helpen is om te onderzoeken welke fases je manuscript gebruikt en welke fases zijn overgeslagen. Misschien heeft je verhaal die onderdelen niet nodig. Maar als je er naar gekeken hebt, dan ben je je daar in ieder geval wel bewust van.

OEFFENING · 45 MINUTEN

De twaalf fases

Jouw oefening: benoem voor je eigen manuscript welke van de twaalf fases wél voorkomen, en welke bewust ontbreken of zijn samengevoegd. Vraag jezelf bij elke ontbrekende fase: mist mijn verhaal hierdoor iets, of past deze fase simpelweg niet bij het soort verhaal dat ik vertel?

Controlevraag: is de afwezigheid van een fase een bewuste keuze, of een blinde vlek?

03 Samenvatting

Belangrijkste onderwerpen

De herkomst van de heldenreis, van Campbells zeventien fases naar Voglers twaalf; de twaalf fases met hun functie en voorbeeld; wanneer het model wel en niet goed past.

Kernpunten

De heldenreis is flexibeler dan Save the Cat: fases mogen worden overgeslagen, herhaald of verschoven. Het model werkt het best voor verhalen met een duidelijke transformatie en externe queeste, en minder vanzelfsprekend voor intieme, personagegedreven drama's zonder zo'n reis.

Conclusies en acties

Benoem voor je eigen verhaal welke fases aanwezig zijn en welke bewust ontbreken. Identificeer de archetypische rollen (mentor, drempelwachter, gestaltewisselaar, bedrieger) in je cast. Controleer of je slotscène een echt elixer draagt, geen simpele terugkeer.

BRONVERMELDING

Joseph Campbell, *The Hero with a Thousand Faces* (1949); Christopher Vogler, *The Writer's Journey: Mythic Structure for Writers* (1992, herziene editie 2007).

Diagram: Krista Threefoot, "The Hero's Journey" (percentagemodel, ter vergelijking).

Toepassing: fragmenten uit *Het Algoritme van Verraad* (Jurjen Biesbroek, 2026).